

Internasjonal konvensjon om sivile og politiske rettigheter

Vedtatt av FN's Generalforsamling 16. desember 1966.

De stater som er parter i denne konvensjon,

som tar i betraktning at anerkjennelsen av den iboende verdighet i alle mennesker og av deres like og umistelige rettigheter, er grunnlaget for frihet, rettferdighet og fred i verden, i overensstemmelse med de prinsipper som er fastlagt i De Forente Nasjoners Pakt,

som erkjenner at disse rettigheter har sitt utspring i menneskets iboende verdighet,

som erkjenner at fremtidsmålet, med frie mennesker som nyter sivil og politisk frihet fra frykt og nød, bare kan nås dersom det blir skapt slike vilkår at enhver kan nyte sine sivile og politiske rettigheter, så vel som sine økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, i overensstemmelse med Verdenserklæringen om menneskerettighetene,

som tar i betraktning den plikt som De Forente Nasjoners Pakt pålegger statene når det gjelder å fremme den almene respekt for og overholdelse av menneskerettighetene og frihetene,

som er oppmerksom på det enkelte menneskes plikt til å arbeide for at de rettigheter som anerkjennes i denne konvensjon fremmes og overholdes, idet det enkelte menneske har forpliktelser overfor andre mennesker og overfor det samfunn som han tilhører, er blitt enige om følgende artikler:

DEL I

Artikkel 1

1. Alle folk har selvbestemmelsesrett. I kraft av denne rett bestemmer de fritt sin politiske stilling og fremmer fritt sin økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling.
2. Alle folk kan for å fremme sine egne formål, fritt råde over sine naturrikdommer og -forekomster, dog uten å tilsidesette forpliktelser som følger av internasjonalt økonomisk samarbeid basert på prinsippet om gjensidig nytte og folkerettens regler. I intet tilfelle må et folk bli berøvet sitt eget eksistensgrunnlag.
3. Konvensjonspartene, heri innbefattet de stater som har ansvaret for administrasjonen av ikke-selvstyrte områder og tilsynsområder, skal arbeide for virkeliggjørelsen av folkenes selvbestemmelsesrett og skal respektere denne rett, i overensstemmelse med bestemmelsene i De Forente Nasjoners Pakt.

DEL II

Artikkel 2

1. Konvensjonspartene forplikter seg til å respektere og tilsikre alle som befinner seg på deres territorium og er underkastet deres jurisdiksjon de rettigheter som anerkjennes i denne konvensjon, uten forskjellsbehandling av noe slag slik som på grunn av rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonal eller sosial opprinnelse, eiendom, fødsel eller status for øvrig.
2. Konvensjonspartene forplikter seg til, i den utstrekning det ikke allerede følger av gjeldende lovgivning eller andre bestemmelser, å ta forholdsregler i overensstemmelse med deres grunnlovsbestemte fremgangsmåte og bestemmelsene i denne konvensjon, med sikte på vedtakelse av slik lovgivning eller andre bestemmelser som er nødvendig for gjennomføringen av de rettigheter som anerkjennes i denne konvensjon.

3. Konvensjonspartene forplikter seg til:

- a) Å sikre at enhver, hvis rettigheter og friheter etter denne konvensjon blir krenket, skal ha en effektiv klagerett, og dette selv om krenkelsen er foretatt av noen som har handlet i offentlig tjeneste;
- b) Å sikre at enhver som påberoper seg en klagerett, skal få sin rett til dette prøvet av en kompetent judisiell, administrativ eller lovgivende myndighet, eller av en annen myndighet i henhold til statens lovgivning, samt å utvikle mulighetene for å få en klage prøvet på rettslig vei;
- c) Å sikre at de kompetente myndigheter prøver klagen dersom den blir tillatt.

Artikkel 3

Konvensjonspartene forplikter seg til å sikre menn og kvinner den samme rett til å nyte alle de sivile og politiske rettigheter som er fastsatt i denne konvensjon.

Artikkel 4

1. I alle tilfeller av offentlig kunngjort nødstilstand som truer nasjonens liv, kan konvensjonspartene, i den utstrekning det er strengt nødvendig på grunn av forholdene, ta forholdsregler som avviker fra deres forpliktelser etter denne konvensjon, forutsatt at disse forholdsregler ikke er i strid med andre forpliktelser etter folkeretten, og at de ikke innebærer forskjellsbehandling bare på grunn av rase, hudfarge, kjønn, språk, religion og sosial opprinnelse.
2. Foregående bestemmelser gir ikke rett til avvikelse fra artiklene 6, 7, 8 (1. og 2. ledd), 11, 15, 16 og 18.
3. Enhver av konvensjonspartene som benytter seg av denne rett til avvikelse fra konvensjonen, skal gjennom De Forente Nasjoners Generalsekretær straks underrette de andre konvensjonsparter om hvilke bestemmelser som det avvikes fra og motivene for avvikelserne. Ny meddelelse skal gis på samme måte den dag disse avvikelene er opphevet.

Artikkel 5

1. Intet i denne konvensjon skal kunne fortolkes som innebærende en rett for noen stat, gruppe eller person til å ta del i noen virksomhet eller utføre noen handling som tar sikte på å tilintetgjøre de rettigheter og friheter som er anerkjent i denne konvensjon, eller å begrense disse i større utstrekning enn konvensjonen gir adgang til.
2. Ingen innskrenkning i eller avvikelse fra de grunnleggende menneskerettigheter som i kraft av lov, overenskomster, forskrifter eller sedvane anerkjennes eller gjelder i noen konvensjonsstat, skal kunne gjennomføres under påberopelse av at denne konvensjon ikke anerkjenner slike rettigheter eller anerkjenner dem i mindre utstrekning.

DEL III

Artikkel 6

1. Ethvert menneske har en iboende rett til livet. Denne rett skal beskyttes ved lov. Ingen skal vilkårlig berøves livet.
2. I de stater hvor dødsstraffen ikke er avskaffet, skal dødsstraff bare idømmes for de mest alvorlige forbrytelser, i overensstemmelse med den lov som gjaldt da forbrytelsen ble begått. Denne lov må ikke være i strid med bestemmelsene i denne konvensjon og konvensjonen om forhindring og avskaffelse av forbrytelsen folkemord. Dødsstraff skal bare fullbyrdes etter en endelig dom avsagt av en kompetent domstol.
3. Når berøvelse av liv representerer folkemord, skal intet i denne konvensjonen fortolkes som innebærende en rett for noen konvensjonspart til på noen måte å avvike fra noen som helst forpliktelse som den har påtatt seg i henhold til bestemmelsene i konvensjonen om forhindring og avskaffelse av forbrytelsen folkemord.
4. En som er dømt til døden, skal ha rett til å søke benådning eller omgjøring av straffen. Amnesti, benådning eller omgjøring av straffen skal kunne gis i alle tilfeller.

5. Dødsstraff må ikke idømmes for forbrytelser begått av personer under 18 år og må ikke fullbyrdes mot gravide kvinner.
6. Intet i denne artikkelen skal kunne påberopes for å forsinke eller forhindre avskaffelse av dødsstraffen i noen av konvensjonsstatene.

Artikkel 7

Ingen må underkastes tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. Det er i særdeleshet forbudt å la noen være gjenstand for medisinske eller vitenskapelige eksperimenter uten hans samtykke.

Artikkel 8

1. Ingen må holdes i slaveri; slaveri og slavehandel i enhver form er forbudt.
2. Ingen må holdes i trelldom.
3. a) Ingen må pålegges å utføre tvangsarbeid eller påtvunget arbeid.
b) I land hvor frihetsberøvelse i form av tvangsarbeid kan idømmes som straff for visse forbrytelser, skal bestemmelsen i punkt a) ikke være til hinder for fullbyrdelse av straff i form av tvangsarbeid når den er ilagt av en kompetent domstol.
c) Uttrykket "tvangsarbeid eller annet påtvunget arbeid" i denne bestemmelse omfatter ikke:
i) Ethvert arbeid eller tjeneste, som ikke er nevnt under punkt b) og som normalt kreves av noen som er berøvet friheten i henhold til en lovlige beslutning truffet av en domstol, eller kreves av noen som er betinget løslatt fra slik frihetsberøvelse;
ii) Enhver tjeneste av militær karakter og, i land som anerkjenner militærnektning av samvittighetsgrunner, enhver form for nasjonal tjeneste som i medhold av lov kreves av personer som nekter militærtjeneste av samvittighetsgrunner;
iii) Enhver tjeneste som kreves når nødstilstand eller ulykker truer samfunnets liv eller velferd;
iv) Ethvert arbeid eller tjeneste som er en del av vanlige borgerplikter.

Artikkel 9

1. Enhver har rett til personlig frihet og sikkerhet. Ingen må utsettes for vilkårlig pågrepelse eller fengsling. Ingen må berøves sin frihet uten av grunner og i overensstemmelse med en fremgangsmåte som er foreskrevet ved lov.
2. Den som pågripes, skal ved pågripelsen underrettes om grunnene til denne, og skal snarest mulig underrettes om den siktelse som er rettet mot ham.
3. Den som skal pågripes eller fengsles på grunn av anklage for en lovovertrødelse, skal straks fremstilles for en dommer eller en annen embetsmann som ved lov er gitt domsmyndighet, og skal ha rett til innen en rimelig tid å få sin sak pådømt eller bli løslatt. Det skal ikke være en alminnelig regel at personer som avventer rettergang mot seg, skal holdes fengslet, men løslatelse kan gjøres betinget av garantier for at han fremstiller seg ved rettsmøtet og ved ethvert annet trinn av rettergangen og, i påkommende tilfelle, til fullbyrdelse av dommen.
4. Den som berøves friheten ved pågrepelse eller fengsling, skal ha rett til å få lovligheten av fengslingen snarest mulig prøvet av en domstol og til å bli løslatt dersom fengslingen ikke er lovlige.
5. Den som har vært utsatt for ulovlig pågrepelse eller fengsling, har rett til erstatning.

Artikkel 10

1. Enhver som berøves friheten, skal behandles humant og med respekt for menneskets iboende verdighet.
2. a) Personer som er satt under tiltale, skal, bortsett fra under ekstraordinære forhold, holdes atskilt fra dømte personer, og skal gis særskilt behandling i overensstemmelse med deres stilling som ikke straffede personer;
b) Ungdom som er satt under tiltale, skal holdes atskilt fra voksne, og deres sak skal avgjøres snarest mulig.
3. Fangebehandlingen i fengslene skal i første rekke tjene til forbedring og rehabilitering av fangene. Ungdomsforbrytere skal holdes atskilt fra voksne, og skal gis en behandling som er i overensstemmelse med deres alder og rettslige stilling.

Artikkel 11

Ingen må settes i fengsel bare på grunn av manglende evne til å oppfylle en kontraktsmessig forpliktelse.

Artikkel 12

1. Enhver som lovlig befinner seg på en stats territorium, skal ha rett til å bevege seg fritt på dette territorium og til fritt å velge sitt oppholdssted.
2. Enhver skal ha rett til å forlate et hvilket som helst land, også sitt eget.
3. De forannevnte rettigheter skal ikke kunne undergis andre begrensninger enn slike som er fastsatt ved lov, og som er nødvendige for å beskytte den nasjonale sikkerhet, den alminnelige samfunnsorden (ordre public), den offentlige helse eller moral eller andres friheter og rettigheter, og som er forenlig med de andre rettigheter som anerkjennes i denne konvensjon.
4. Ingen skal vilkårlig kunne berøves retten til å komme inn i sitt eget land.

Artikkel 13

En utlending som lovlig oppholder seg på en av konvensjonspartenes territorier, kan bare utvises derfra i medhold av en avgjørelse truffet i overensstemmelse med lov, og skal, med mindre overveiende nasjonale sikkerhetsgrunner er til hinder for det, ha adgang til å gjøre innsigelser mot utvisningen og til å få sin sak prøvet av den kompetente myndighet eller av en eller flere personer utpekt av denne myndighet og til å være representert for dette formål.

Artikkel 14

1. Alle skal være like for domstolene. Ved avgjørelsen av en strafferettslig anklage mot ham eller av spørsmål om hans borgerlige rettigheter og forpliktelser, har enhver krav på upartisk og offentlig saksbehandling ved en kompetent, uavhengig og upartisk domstol opprettet i henhold til lov. Pressen og offentligheten kan utelukkes fra hele eller en del av rettssaken av moralske hensyn, hensynet til den alminnelige samfunnsorden (ordre public) eller den nasjonale sikkerhet i et demokratisk samfunn, eller hvis hensynet til partenes privatliv krever det, eller i den utstrekning det etter domstolens mening på grunn av ekstraordinære forhold er nødvendig fordi offentlighet ville skade rettferdighetens interesser. Dog skal dommen i en straffesak eller sivil sak avsies offentlig med mindre hensynet til mindreårige krever noe annet, eller rettssaken gjelder ekteskapstvister eller vergemål for barn.
2. Den som er anklaget for en straffbar handling, skal ansees uskyldig inntil hans skyld er bevist etter loven.
3. Den som er anklaget for en straffbar handling, skal ha følgende minimumsrettigheter:
 - a) Å bli underrettet snarest, utførlig og på et språk som han forstår, om innholdet av og grunnen til anklagen mot ham;
 - b) Å gis tilstrekkelig tid og anledning til å forberede sitt forsvar og til å tre i forbindelse med en forsvarer etter eget valg;
 - c) Å få saken pådømt uten unødig opphold;
 - d) Å være til stede i retten, og til å forsvare seg personlig eller ved en forsvarer etter eget valg; å bli underrettet om at han har rett til en forsvarer dersom han ikke har en sådan, og, hvis rettferdighetshensyn tilsier det, å bli tildelt en forsvarer og få en sådan uten omkostninger for seg dersom han ikke selv har tilstrekkelige midler;
 - e) Å avhøre eller la avhøre vitner som føres mot ham og få innkalle og avhøre forsvarsvitner under de samme betingelser som påberopes mot ham;
 - f) Å få hjelp av en tolk, uten omkostninger, dersom han ikke forstår eller taler det språk som brukes i retten;
 - g) Ikke tvinges til å vitne mot seg selv eller å erkjenne seg skyldig.
4. Rettergangen i saker vedrørende ungdom skal avpasses hensynet til deres alder og ønskeligheten av å fremme deres rehabilitering.
5. Den som dømmes for en lovovertrødelse, skal ha rett til å få dommen og den idømte straff overprøvet av en høyere domstol i overensstemmelse med lov.

6. Når noen er blitt dømt for en lovovertrjedelse ved endelig dom og når dommen senere er blitt omgjort eller han er blitt benådet på grunn av nye omstendigheter, eller omstendigheter som senere er blitt kjent, som viser at dommen var feilaktig, skal den som har måttet utstå straff som følge av en slik dom ha erstatning i overensstemmelse med lov, med mindre det bevises at den omstendighet at sakens fakta ikke ble kjent i tide helt eller delvis kan legges ham til last.

7. Ingen skal kunne anklages, eller dømmes på nytt for en lovovertrjedelse som han allerede er blitt dømt eller frifunnet for i siste instans i overensstemmelse med loven og straffeprosessordningen i det enkelte land.

Artikkel 15

1. Ingen skal dømmes for en lovovertrjedelse på grunn av en handling eller unnlatelse som på den tid den ble begått ikke var straffbar etter nasjonal eller internasjonal lov. Heller ikke kan det idømmes strengere straff enn den som kunne anvendes på den tid lovovertrjedelsen ble begått. Dersom det etter at lovovertrjedelsen ble begått, ble innført mildere straffebestemmelser, skal disse anvendes på lovovertrjedelsen.

2. Denne artikkel er ikke til hinder for pådømmelse og avstraffelse av noen som er skyldig i en handling eller unnlatelse som på den tid da den ble begått, var straffbar etter de alminnelige rettsprinsipper anerkjent av siviliserte nasjoner.

Artikkel 16

Enhver har rett til overalt å anerkjennes som en person i rettslig henseende.

Artikkel 17

1. Ingen må utsettes for vilkårlig eller ulovlig inngrep i privat- eller familieliv, hjem eller korrespondanse, eller ulovlige angrep på ære eller rykte.

2. Enhver har rett til beskyttelse i henhold til lov mot slike inngrep eller angrep.

Artikkel 18

1. Enhver har rett til tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet; denne rett omfatter frihet til å ha eller slutte seg til en religion eller tro etter eget valg, og frihet til enten alene eller sammen med andre, offentlig eller privat, å utøve sin religion eller tro gjennom gudstjeneste, iakttagelse av religiøse skikker, andaktsøvelser og undervisning.

2. Ingen må utsettes for tvang som vil kunne innebære et inngrep i hans frihet til å ha eller slutte seg til en religion eller tro etter eget valg.

3. Friheten til å utøve sin religion eller tro skal ikke være gjenstand for andre begrensninger enn slike som loven foreskriver, og som er nødvendige for å beskytte offentlig sikkerhet, orden, helse eller moral eller for beskyttelse av andres rettigheter og friheter.

4. Konvensjonspartene forplikter seg til å respektere foreldrenes, og i tilfelle vergenes, frihet til å sørge for deres barns religiøse og moralske oppdragelse i samsvar med deres egen overbevisning.

Artikkel 19

1. Enhver har rett til meningsfrihet uten inngrep.

2. Enhver har rett til ytringsfrihet, denne rett omfatter frihet til å søke, motta og meddele opplysninger og tanker av alle slag, uten hensyn til territoriale grenser, enten i muntlig, skriftlig eller trykt form, eller ved kunstneriske eller andre uttrykksmidler etter eget valg.

3. Utøvelsen av de rettigheter som er nevnt i denne artikkels 2. ledd, innebærer særlige plikter og ansvar. Den kan derfor gjøres til gjenstand for visse begrensninger, som dog må være fastsatt etter lov, og være nødvendige av hensyn til:

a) Respekten for andres rettigheter og anseelse.

b) Beskyttelsen av den nasjonale sikkerhet og av den alminnelige samfunnsorden (ordre public), eller den offentlige helse eller moral.

Artikkel 20

1. Enhver form for krigspropaganda skal forbys ved lov.
2. Enhver tilskyndelse til nasjonalhat, rasehat eller religiøst hat som innebærer oppfordring til diskriminering, fiendskap og vold, skal forbys ved lov.

Artikkel 21

Retten til fredelige sammenkomster skal anerkjennes. Utøvelsen av denne rett skal ikke være underkastet andre restriksjoner enn dem som er foreskrevet ved lov, og som er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet eller offentlige trygghet, den alminnelige samfunnsorden (ordre public), beskyttelse av den offentlige helse eller moral eller beskyttelse av andres rettigheter og friheter.

Artikkel 22

1. Enhver har rett til foreningsfrihet, heri innbefattet retten til å danne og slutte seg til fagforeninger for å beskytte sine egne interesser.
2. Utøvelsen av denne rettighet skal ikke være underkastet andre begrensninger enn dem som er foreskrevet ved lov, og som er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet eller offentlige trygghet, den alminnelige samfunnsorden (ordre public), beskyttelse av den offentlige helse eller moral eller beskyttelse av andres rettigheter og friheter. Denne artikkel skal ikke være til hinder for at lovlige begrensninger kan bli pålagt medlemmer av de væpnede styrker og politiet ved utøvelsen av denne rettighet.
3. Intet i denne artikkel skal gi stater som er parter til Den Internasjonale Arbeidsorganisasjons konvensjon av 1948 om foreningsfrihet og vern av organisasjonsretten adgang til å treffe lovgivningstiltak, eller anvende loven på en måte som innebærer inngrep i de garantier som er fastsatt i den nevnte konvensjon.

Artikkel 23

1. Familien er den naturlige og grunnleggende samfunnsenhet, og har krav på beskyttelse av samfunnet og staten.
2. Menn og kvinner i gifteferdig alder har rett til å stifte ekteskap og danne familie.
3. Intet ekteskap må inngås uten de fremtidige ektefellers frie samtykke.
4. Konvensjonspartene skal ta passende forholdsregler for å sikre likhet med hensyn til ektefellenes rettigheter og plikter ved inngåelse av ekteskap, under ekteskapet og ved dets oppløsning. Det skal gis bestemmelser som gir barna nødvendig beskyttelse i tilfelle av oppløsning av ekteskap.

Artikkel 24

1. Ethvert barn skal uten hensyn til rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, nasjonal eller sosial opprinnelse, eiendom eller fødsel, ha rett til slik beskyttelse av sin familie, samfunnet og staten som følger av dets stilling som mindreårig.
2. Ethvert barn skal registreres umiddelbart etter fødselen og skal ha et navn.
3. Ethvert barn har rett til et statsborgerskap.

Artikkel 25

Enhver borger skal, uten noen form for forskjellsbehandling som nevnt i artikkel 2 og uten urimelige begrensninger, ha rett og anledning til:

- a) Å ta del i det offentlige liv, direkte eller gjennom fritt valgte representanter;
- b) Å avgi stemme og bli valgt ved periodiske valg som skal bygge på alminnelig stemmerett og være hemmelige, og som derved skal være et uttrykk for velgernes frie vilje;
- c) Å ha adgang på alminnelige og like vilkår, til offentlig tjeneste i sitt land.

Artikkel 26

Alle skal være like for loven og skal, uten noen form for forskjellsbehandling være berettiget til lik beskyttelse av loven. I dette øyemed skal lovgivningen forby enhver form for

forskjellsbehandling og sikre alle den samme og effektive beskyttelse mot forskjellsbehandling på grunn av rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, eiendom, fødsel eller annen status.

Artikkel 27

I de stater hvor det består etniske, religiøse eller språklige minoriteter, skal de som tilhører slike minoriteter, ikke berøves retten til sammen med andre medlemmer av sin gruppe, å dyrke sin egen kultur, bekjenne og praktisere sin egen religion, eller bruke sitt eget språk.

DEL IV

Artikkel 28

1. Det skal opprettes en komité for menneskerettighetene (heretter betegnet "Komitéen" i denne konvensjon). Denne komité skal bestå av 18 medlemmer og skal utføre de funksjoner som er nevnt i de neste punkter.
2. Komitéen skal bestå av statsborgere av konvensjonsstatene. De skal ha høy moralsk karakter og anerkjent sakkunnskap i menneskerettighetsspørsmål. Det skal legges vekt på betydningen av at noen av Komitéens medlemmer har juridisk erfaring.
3. Komitéens medlemmer velges og utfører sine funksjoner i personlig egenskap.

Artikkel 29

1. Komitéens medlemmer skal velges ved hemmelig avstemning fra en liste over personer som er i besittelse av de kvalifikasjoner som er foreskrevet i artikkel 28, og som er foreslått i dette øyemed av konvensjonspartene.
2. Hver konvensjonspart kan foreslå høyst to personer. Disse skal være statsborgere av den stat som foreslår dem.
3. En person kan foreslås på nytt.

Artikkel 30

1. Det første valg skal holdes ikke senere enn seks måneder etter at konvensjonen er trådt i kraft.
2. Senest fire måneder før ethvert valg til Komitéen, med unntak av valg som finner sted i henhold til artikkel 34 i anledning av at en plass er blitt ledig, skal De Forente Nasjoners Generalsekretær sende en skriftlig anmodning til konvensjonspartene om innen tre måneder å fremkomme med forslag til medlemmer av Komitéen.
3. De Forente Nasjoners Generalsekretær skal sette opp en alfabetisk liste over kandidatene, med angivelse av hvilken stat som har foreslått dem, og skal oversende listen til konvensjonspartene senest en måned før ethvert valg.
4. Valg av komitémedlemmer skal finne sted på et møte av konvensjonspartene sammenkalt av Generalsekretæren i De Forente Nasjoners hovedkvarter. På dette møtet, som er beslutningsdyktig når to tredjedeler av konvensjonspartene er til stede, skal de personer ansees valgt som oppnår det høyeste stemmetall og et absolutt flertall av de avgitte stemmer.

Artikkel 31

1. Komitéen skal ikke bestå av mer enn én statsborger av en og samme stat.
2. Ved valgene til Komitéen skal det tas hensyn til ønskeligheten av en rettferdig geografisk fordeling og til at de forskjellige sivilisasjonsformer og viktigste rettssystemer bli representert.

Artikkel 32

1. Komitéens medlemmer velges for en periode av fire år. De kan gjenvelges dersom de blir foreslått på nytt. Dog skal funksjonstiden for ni av de medlemmer som velges ved de første valg, utløpe etter to år. Umiddelbart etter det første valg skal navnene på disse ni medlemmer bestemmes ved loddtrekning av formannen for det møte som er nevnt i artikkel 30, 4. ledd.

2. Valg av funksjonstidens utløp skal holdes i overensstemmelse med bestemmelsene i de foregående artikler i denne del av konvensjonen.

Artikkel 33

1. Dersom de øvrige medlemmer enstemmig er av den oppfatning at et av Komitéens medlemmer ikke lenger utfører sine funksjoner av en annen grunn enn midlertidige fravær, skal Komitéens formann underrette De Forente Nasjoners Generalsekretær. Denne skal deretter erklære vedkommende medlems plass for ledig.
2. I tilfelle av at et medlem avgår ved døden eller nedlegger vervet, skal formannen straks underrette De Forente Nasjoners Generalsekretær, som skal erklære plassen ledig å regne fra dødsfallet eller fra tidspunktet for medlemmets nedleggelse av vervet.

Artikkel 34

1. Når en plass erklæres ledig i overensstemmelse med artikkel 33 og vedkommende medlems funksjonstid ikke utløper innen seks måneder etter at ledigheten oppstår, skal De Forente Nasjoners Generalsekretær underrette konvensjonspartene. Disse kan innen to måneder fremsette forslag i overensstemmelse med artikkel 29 med henblikk på gjenbesettelse av den ledige plass.
2. De Forente Nasjoners Generalsekretær skal utarbeide en alfabetisk liste over de foreslåtte personer, og skal forelegge den for konvensjonspartene. Valgene til de ledige plasser skal deretter finne sted i overensstemmelse med de angjeldende bestemmelser i denne del av konvensjonen.
3. Et medlem av komitéen som er valgt til en plass som er erklært ledig i overensstemmelse med artikkel 33, skal inneha vervet i den resterende del av det medlems funksjonstid hvis plass i Komitéen ble ledig i henhold til bestemmelsene i den nevnte artikkel.

Artikkel 35

Komitéens medlemmer skal, med godkjenning av De Forente Nasjoners Generalforsamling, gis en godtgjørelse av De Forente Nasjoner. De nærmere vilkår for denne godtgjørelse bestemmes av Generalforsamlingen under hensyntagen til betydningen av de oppgaver som er tillagt Komitéen.

Artikkel 36

De Forente Nasjoners Generalsekretær skal sørge for nødvendig personale og andre hjelpemidler som er nødvendig for at Komitéen skal kunne utføre sine oppgaver i henhold til konvensjonen.

Artikkel 37

1. De Forente Nasjoners Generalsekretær skal sammenkalle Komitéens første møte i De Forente Nasjoners hovedkvarter.
2. Senere møter skal holdes på slike tidspunkter som bestemmes i dens forretningsorden.
3. Komitéen skal som regel holde sine møter i De Forente Nasjoners hovedkvarter eller ved De Forente Nasjoners kontor i Genève.

Artikkel 38

Ethvert komitémedlem skal, før han trer i funksjon, i et åpent møte i Komitéen avgi en høytidelig erklæring om at han vil utføre sitt verv upartisk og samvittighetsfullt.

Artikkel 39

1. Komitéen skal velge sine egne tjenestemenn for en periode av to år. Tjenestemennene skal kunne gjenvelges.
2. Komitéen vedtar selv sin forretningsorden. Dog må denne forretningsorden bl.a. bestemme at:

- a) Komitéen er beslutningsdyktig med 12 medlemmer;
- b) Komitéens avgjørelser skal treffes med flertall av de tilstedeværende medlemmer.

Artikkel 40

1. Konvensjonspartene forplikter seg til å avgi rapporter om de forholdsregler som de har truffet for å gjennomføre de rettigheter som er anerkjent i konvensjonen, og om den fremgang som er gjort med hensyn til iverksettelsen av disse rettigheter:
 - a) Innen et år etter at konvensjonen er trådt i kraft for vedkommende stat;
 - b) Deretter hver gang Komitéen anmoder om det.
2. Rapportene skal tilstilles De Forente Nasjoners Generalsekretær som skal oversende dem til Komitéen til behandling. Rapportene skal nevne de omstendigheter og mulige vanskeligheter som berører gjennomføringen av bestemmelsen i konvensjonen.
3. I samråd med Komitéen kan De Forente Nasjoners Generalsekretær oversende til særorganisasjonene kopier av de deler av rapportene som vedrører deres fagområde.
4. Komitéen skal studere de rapporter som avgis av konvensjonspartene. Den avgir selv rapporter, og slike alminnelige bemerkninger som den finner passende, til konvensjonspartene. Komitéen kan også oversende disse bemerkninger, sammen med kopier av de rapporter som den har mottatt fra konvensjonspartene, til Det Økonomiske og Sosiale Råd.
5. Konvensjonspartene kan selv avgi uttalelser til Komitéen i anledning av de bemerkninger som Komitéen kan gjøre i henhold til denne artikkels fjerde ledd.

Artikkel 41

1. Enhver konvensjonspart kan til enhver tid i henhold til denne artikkel avgi erklæring om at den anerkjenner Komitéens kompetanse til å motta og undersøke henvendelser fra en konvensjonspart om at en annen konvensjonspart ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til konvensjonen. En henvendelse i henhold til denne artikkel skal bare kunne mottas og behandles dersom den kommer fra en konvensjonspart som har avgitt erklæring om at den anerkjenner Komitéens kompetanse med virkning for seg selv. Komitéen skal ikke kunne ta imot noen henvendelse som vedrører en konvensjonspart som ikke har avgitt en slik erklæring. Fremgangsmåten ved behandlingen av henvendelser som mottas i henhold til denne artikkel er følgende:
 - a) Dersom en konvensjonspart mener at en annen part ikke oppfyller bestemmelsene i konvensjonen, kan den ved skriftlig henvendelse gjøre vedkommende konvensjonspart oppmerksom på det. Mottakerstaten skal innen tre måneder gi senderstaten en skriftlig forklaring eller en annen form for skriftlig erklæring som klargjør saken. Denne redegjørelse skal så vidt det er mulig og ønskelig inneholde opplysninger om de interne fremgangsmåter og rettsmidler som allerede er benyttet, som på det daværende trinn benyttes i saken, eller som fremdeles kan benyttes;
 - b) Dersom saken ikke er brakt til en avslutning som er tilfredsstillende før de berørte parter innen seks måneder etter mottagelsen av den første henvendelse, har hver av partene rett til å henvise saken til Komitéen ved å avgi meddelelse til Komitéen og til den annen part;
 - c) Komitéen skal først behandle en sak som er henvist til den etter at den har forvisset seg om at alle interne rettsmidler er blitt påberopt og uttømt, i overensstemmelse med de i folkeretten alminnelig anerkjente prinsipper. Dette gjelder dog ikke i tilfeller hvor anvendelse av rettsmidler tar urimelig lang tid;
 - d) Komitéens møter skal være lukkede når den behandler en henvendelse i henhold til denne artikkel;
 - e) Med forbehold av bestemmelsene i punkt c) skal Komitéen tilby seg å megle mellom de berørte konvensjonsparter med sikte på å få i stand en vennskapelig løsning av saken på grunnlag av respekt for menneskerettighetene og de grunnleggende friheter slik som de anerkjennes i konvensjonen.
 - f) I enhver sak som er innbrakt for den, kan Komitéen anmode de konvensjonsparter som er nevnt i punkt b), om å gi opplysninger av betydning for saken;
 - g) De konvensjonsparter som er nevnt i punkt b) skal ha rett til å være representert når saken behandles i Komitéen og til å avgi muntlige og/eller skriftlige innlegg;
 - h) Komitéen skal innen tolv måneder etter mottagelsen av den i punkt b) nevnte henvendelse avgi rapport:

- i) Dersom det er kommet i stand en løsning i overensstemmelse med punkt e), skal Komitéen begrense rapporten til en kort beskrivelse av de faktiske omstendigheter og den løsning som er kommet i stand;
- ii) Dersom det ikke er kommet i stand en løsning i overensstemmelse med punkt e), skal Komitéen begrense rapporten til en kort beskrivelse av de faktiske omstendigheter i saken; teksten til de skriftlige innlegg og referat fra de muntlige innlegg som de berørte konvensjonsparter har avgitt, skal vedlegges rapporten. I enhver sak skal rapporten sendes til de berørte konvensjonsparter.
2. Bestemmelsene i denne artikkel skal tre i kraft når 10 konvensjonsparter har avgitt slik erklæring som nevnt i denne artikkels første ledd. Konvensjonspartene skal deponere erklæringene hos De Forente Nasjoners Generalsekretær som skal sende kopier til de andre konvensjonsparter. En erklæring kan til enhver tid tilbakekalles ved meddelelse til Generalsekretæren. Slik tilbakekallelse skal ikke berøre behandlingen av en sak som allerede er gjenstand for en henvendelse i henhold til denne artikkel. Ingen ytterligere henvendelse fra noen konvensjonspart skal kunne mottas etter at Generalsekretæren har mottatt meddelelsen om tilbakekallelse, med mindre den berørte konvensjonspart har avgitt en ny erklæring.

Artikkel 42

1. a) Dersom et spørsmål som er henvist til Komitéen i overensstemmelse med artikkel 41 ikke er løst til vedkommende konvensjonsparters tilfredshet, kan Komitéen med disse parters forutgående samtykke, oppnevne en ad hoc forlikskommisjon (heretter betegnet "Kommisjonen"). Kommisjonen skal stille seg til disposisjon for de berørte konvensjonsparter med sikte på en vennskapelig løsning av saken på grunnlag av respekt for konvensjonen.
- b) Kommisjonen skal bestå av fem personer som godkjennes av de berørte konvensjonsparter. Dersom det ikke lykkes partene innen tre måneder å komme til enighet om sammensetningen av Kommisjonen helt eller delvis, skal de medlemmer av Kommisjonen som partene ikke er blitt enige om, velges av Komitéen blant dens egne medlemmer ved hemmelig avstemning og med to tredjedels flertall.
2. Kommisjonens medlemmer utøver sine funksjoner i personlig egenskap. De må ikke være statsborgere av en av de berørte parter, av en stat som ikke er konvensjonspart eller av konvensjonsparter som ikke har avgitt slik erklæring som nevnt i artikkel 41.
3. Kommisjonen velger selv sin formann og vedtar sin forretningsorden.
4. Kommisjonens møter skal vanligvis holdes ved De Forente Nasjoners hoved-kvarter eller ved De Forente Nasjoners kontor i Genève. Møtene kan imidlertid også holdes på andre hensiktsmessige steder som Kommisjonen kan bestemme i samråd med De Forente Nasjoners Generalsekretær og de berørte parter.
5. Det sekretariat som er nevnt i artikkel 36, skal også stå til disposisjon for de kommisjoner som oppnevnes i medhold av denne artikkel.
6. De opplysninger som Komitéen har mottatt og samlet, skal stilles til rådighet for Kommisjonen, og Kommisjonen kan anmode de berørte parter om å skaffe ytterligere opplysninger av betydning for saken.
7. Når Kommisjonen har ferdigbehandlet saken, men ikke senere enn tolv måneder etter at saken ble forelagt den, skal Kommisjonen fremlegge en rapport for Komitéens formann som oversender den til de berørte parter.
- a) Dersom Kommisjonen er ute av stand til å avslutte behandlingen av saken innen tolv måneder, skal den i sin rapport begrense seg til å avgi en kort beskrivelse av hvor langt behandlingen av saken er kommet;
- b) Dersom det har lyktes å få i stand en vennskapelig løsning av saken på grunnlag av respekt for menneskerettighetene slik de er anerkjent i konvensjonen, skal Kommisjonen begrense sin rapport til en kort beskrivelse av sakens faktiske omstendigheter og av den løsning som er kommet i stand.
- c) Dersom det ikke lykkes å få i stand en løsning slik som nevnt i punkt b), skal Kommisjonens rapport inneholde dens konklusjoner med hensyn til alle de faktiske spørsmål som har sammenheng med tvisten mellom partene og dens syn på mulighetene av en vennskapelig løsning. Denne rapport skal også inneholde de skriftlige innlegg og et referat av de muntlige innlegg som de berørte parter har avgitt.
- d) Dersom Kommisjonens rapport avgis i medhold av punkt c), skal de berørte parter innen tre måneder etter mottagelsen av rapporten underrette Komitéens formann om de godkjenner innholdet av rapporten.

8. Bestemmelsene i denne artikkel innskrenker ikke Komitéens oppgaver i medhold til artikkel 41.

9. Utgiftene til Kommisjonens medlemmer deles likt mellom de berørte parter i samsvar med beregninger foretatt av De Forente Nasjoners Generalsekretær.

De Forente Nasjoners Generalsekretær skal være bemyndiget til, om nødvendig å betale utgiftene til Kommisjonens medlemmer før de berørte parter har dekket etter denne artikkels punkt 9.

Artikkel 43

Medlemmene av Komitéen og av de ad hoc forlikskommisjoner som kan oppnevnes i medhold av artikkel 42, skal være berettiget til lettelser, privilegier og immuniteter som for eksperter i De Forente Nasjoners tjeneste, slik det er bestemt i konvensjonen om De Forente Nasjoners privilegier og immunitet.

Artikkel 44

Bestemmelsen om gjennomføringen av denne konvensjonen skal gjelde uten hensyn til andre fremgangsmåter som er foreskrevet på menneskerettighetenes område, eller i medhold av vedtektene til, eller konvensjoner vedtatt av, De Forente Nasjoner og særorganisasjonene, og skal ikke hindre konvensjonspartene i å benytte andre fremgangsmåter for å løse en tvist i overensstemmelse med generelle eller spesielle internasjonale avtaler som gjelder mellom dem.

Artikkel 45

Komitéen skal hvert år, gjennom Det Økonomiske og Sosiale Råd fremlegge for De Forente Nasjoners Generalforsamling en rapport om sin virksomhet.

DEL V

Artikkel 46

Intet i denne konvensjonen skal fortolkes som innskrenkninger i de bestemmelser i De Forente Nasjoners Pakt og i særorganisasjonenes vedtekter som angir ansvarsområder for De Forente Nasjoners ulike organer og særorganisasjonene når det gjelder spørsmål som behandles i denne konvensjon.

Artikkel 47

Intet i denne konvensjon skal fortolkes som innskrenkninger i den iboende rett hos alle folk til fullt ut og fritt å dra fordel av og utnytte sine naturrikdommer og -forekomster.

DEL VI

Artikkel 48

1. Denne konvensjon er åpen for undertegning av alle stater som er medlemmer av De Forente Nasjoner eller noen av særorganisasjonene, som er parter i Den Internasjonale Domstols Statutter, og av enhver annen stat som av De Forente Nasjoners Generalforsamling er blitt innbudt til å bli part i konvensjonen.

2. Denne konvensjon skal ratifiseres. Ratifikasjonsdokumentene skal deponeres hos De Forente Nasjoners Generalsekretær.

3. Denne konvensjon skal kunne tiltres av enhver som er nevnt i denne artikkels første ledd.

4. Tiltredelse skjer ved deponering av tiltredelsesdokument hos De Forente Nasjoners Generalsekretær.

5. De Forente Nasjoners Generalsekretær skal underrette alle de stater som har undertegnet eller tiltrådt konvensjonen, om deponeringen av hvert ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument.

Artikkel 49

1. Denne konvensjon skal tre i kraft tre måneder etter den dag da det trettifemte ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument deponeres hos De Forente Nasjoners Generalsekretær.
2. For hver stat som ratifiserer eller tiltrer konvensjonen etter at det trettifemte ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument er deponert, skal konvensjonen tre i kraft tre måneder etter at vedkommende stat har deponert sitt ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument.

Artikkel 50

Bestemmelsene i denne konvensjon skal uten begrensninger eller unntak få anvendelse for alle deler av forbundsstater.

Artikkel 51

1. Enhver av konvensjonspartene kan overfor De Forente Nasjoners Generalsekretær foreslå endringer i konvensjonen. Generalsekretæren skal oversende endringsforslag til konvensjonspartene med anmodning om å meddele ham om de ønsker at partene skal sammenkalles for å behandle og stemme over forslagene. Dersom minst en tredjedel av konvensjonspartene ønsker det, skal Generalsekretæren sammenkalle til et slikt møte i De Forente Nasjoners regi. Endringsforslag vedtatt av et flertall av de konvensjonsparter som er til stede og avgir stemme, skal forelegges De Forente Nasjoners Generalforsamling til godkjenning.
2. Endringer trer i kraft når det er blitt vedtatt av De Forente Nasjoners Generalforsamling og godkjent av et flertall på to tredjedeler av konvensjonspartene i overensstemmelse med deres konstitusjonelle bestemmelser.
3. Når endringer trer i kraft, er de bindende for de konvensjonsparter som har godkjent dem. De øvrige konvensjonsparter skal fortsatt være bundet av bestemmelsene i konvensjonen og av enhver endring som de tidligere har godtatt.

Artikkel 52

Uten hensyn til de meddelelser som avgis i henhold til artikkel 48, 5. ledd, skal De Forente Nasjoners Generalsekretær underrette alle stater som tilhører noen av de kategorier som er nevnt i samme artikkels 1. ledd, om følgende:

- a) Undertegninger, ratifikasjoner og tiltredelser i henhold til artikkel 48;
- b) Datoen for konvensjonens ikrafttredelse i henhold til artikkel 49, og datoen for ikrafttredelsen av enhver endring i henhold til artikkel 51.

Artikkel 53

1. Denne konvensjon, hvis kinesiske, engelske, franske, russiske og spanske tekst har samme gyldighet, skal deponeres i De Forente Nasjoners arkiver.
2. De Forente Nasjoners Generalsekretær skal sende bekreftede kopier av konvensjonen til alle stater som tilhører noen av de kategorier som er nevnt i artikkel 48.

(Kilde: www.fn-sambandet.no)